

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jakuba Camrdy a soudců JUDr. Lenky Matyášové a Mgr. Ondřeje Mrákoty v právní věci žalobce: **O. L.**, zastoupený JUDr. Annou Doležalovou, MBA, advokátkou se sídlem Veleslavínova 12, Plzeň, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 18. 10. 2013, č. j. 2 Az 1/2013 - 61,

t a k t o :

- I.** Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 18. 10. 2013, č. j. 2 Az 1/2013 - 61, **se ruší** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení
- II.** Odměna a náhrada hotových výdajů advokátky JUDr. Anny Doležalové, MBA, **se určuje** částkou 6800 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do šedesáti (60) dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce se žalobou podanou u Městského soudu v Praze domáhal zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 10. 12. 2012, č. j. OAM-10-125/LE-03-P12-R4-2007, kterým bylo rozhodnuto o jeho žádosti o udělení mezinárodní ochrany tak, že se mezinárodní ochrana dle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky (dále jen „zákon o azylu“) neuděluje.

Městský soud usnesením ze dne 18. 10. 2013, č. j. 2 Az 1/2013 - 61, řízení o žalobě zastavil.

Městský soud v daném usnesení uvedl, že žalobce jako adresu svého pobytu v žalobě sdělil adresu M. 1464/61, P. 10. Na tuto adresu se však opakovaně soudu zásilku určenou žalobci nepodařilo doručit; na zadní straně soudní obálky přitom poštovní doručovatel uvedl, že na předmětné adrese je žalobce neznámý.

Za účelem zjištění pobytu žalobce se městský soud následně obrátil na Ministerstvo vnitra, které přípisem ze dne 22. 2. 2013 městskému soudu sdělilo, že poslední evidovaný pobyt žalobce na území České republiky je na adrese P. 1504/4, P. 4 a jiný pobyt žalobce mu není znám.

Následně se městskému soudu nepodařilo doručit žalobci zásilku ani na adresu P. 1504/4, P. 4, neboť na této adrese nebyl žalobce znám. Městský soud se zároveň obrátil na Pobytové středisko, kde žalobce měl v roce 2011 pobývat; přípisem ze dne 18. 3. 2013 pobytové středisko městskému soudu sdělilo, že v něm byl žalobce umístěn ode dne 24. 5. 2007 do 3. 11. 2011, kdy pobytové středisko opustil a od té doby není jeho pobyt znám.

Z uvedených důvodů městský soud usnesením ze dne 4. 4. 2013, č. j. 2 Az 1/2013 – 30, žalobci ustanovil dle § 29 odst. 3 o. s. ř. ve spojení s § 64 s. ř. s. opatrovníka, a to Organizaci pro pomoc uprchlíkům, se sídlem Kovářská 4, Praha 9. Přípisem ze dne 24. 4. 2013 sdělil tento subjekt městskému soudu, že se s ním spojil žalobce, přičemž místo jeho pobytu je M. 1464/61, P. 10. Stejnou informaci uvedl i žalobce v přípisu doručeném městskému soudu dne 15. 4. 2013. Jelikož žalobce sdělil místo svého pobytu, městský soud usnesením ze dne 30. 4. 2013, č. j. 2 Az 1/2013 – 38, zrušil své usnesení ze dne 4. 4. 2013, č. j. 2 Az 1/2013 – 30, o ustanovení opatrovníka.

Žalobci, který požádal o ustanovení zástupce, tak byl opětovně zaslán přípis s formulářem „prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků“ na jím udanou adresu M. 1464/61, P. 10. Zásilku se však opět nepodařilo doručit, neboť dle sdělení poštovního doručovatele na zadní straně soudní obálky byl žalobce na této adrese neznámý. Z toho důvodu se městský soud obrátil s žádostí o doručení písemnosti na Policii ČR. Podle sdělení ze dne 22. 6. 2013 se policii zásilku znovu nepodařilo doručit, neboť se nepodařilo zjistit, a to ani od nájemců bytů v domě, že by žalobce skutečně v tomto domě bydlel. Navíc jeho jméno nebylo uvedeno ani na zvoncích bytů, ani na domovní schránce.

Městský soud v usnesení o zastavení řízení dále uvedl, že žalobce opakovaně uváděl adresu svého pobytu M. 1464/61, P. 10, avšak osobně městský soud vůbec nekontaktoval a jelikož na předmětnou adresu se zásilku žalobci nepodařilo doručit, byla žalobci opětovně usnesením ze dne 18. 7. 2013, č. j. 2 Az 1/2013 – 54, ustanovena opatrovníkem Organizace pro pomoc uprchlíkům. Jak podle městského soudu vyplývá ze zmíněných sdělení poštovního doručovatele i ze sdělení policie, nepodařilo se zjistit, zda žalobce skutečně na jím udávané adrese bydlí. Městský soud v souvislosti s tím uvedl, že dle § 33 písm. b) zákona o azylu soud řízení zastaví, nelze-li zjistit místo pobytu žadatele o udělení mezinárodní ochrany (žalobce); dle § 33 písm. e) zákona o azylu soud řízení zastaví též, jestliže se žadatel o udělení mezinárodní ochrany (žalobce) nezdržuje v místě hlášeného pobytu a jeho změnu soudu neoznámil. Městský soud uzavřel, že ve věci jsou splněny uvedené podmínky, a proto dle § 33 písm. b) a e) zákona o azylu řízení o žalobě zastavil.

Žalobce (stěžovatel) podal proti usnesení městského soudu kasační stížnost doručenou zdejšímu soudu dne 23. 1. 2014, kterou opíral o důvod podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. Zároveň požádal o ustanovení zástupce, který měl kasační stížnost doplnit. Usnesením ze dne 27. 2. 2014, č. j. 5 Azs 13/2014 – 15, zdejší soud zástupcem pro řízení o kasační stížnosti ustanovil JUDr. Annu Doležalovou, MBA, advokátku. Ta kasační stížnost doplnila podáním doručeným Nejvyššímu správnímu soudu dne 1. 4. 2014, přičemž uvedla, že usnesení městského soudu je nezákonné.

pokračování

Z kasační stížnosti a jejího doplnění vyplývá, že stěžovatel se dle svých slov o kasační stížnosti napadeném usnesení městského soudu, které mělo nabýt právním moci dne 4. 11. 2013, fakticky dozvěděl až dne 22. 1. 2014.

Stěžovatel vyjádřil přesvědčení, že dosavadní průběh řízení a jeho okolnosti nenaplnují podmínky pro zastavení řízení podle § 33 písm. b) zákona o azylu, dle něhož soud řízení zastaví, jestliže nelze zjistit místo pobytu žadatele o udělení mezinárodní ochrany (žalobce). Stěžovatel uvádí, že hlavní podmínkou je tedy nezjistitelnost, resp. nemožnost zjistit, kde žalobce v danou dobu pobývá, což ovšem není jeho případ. Přestože neoznačil domovní schránku na adrese M. 1464/61, P. 10, nelze na základě tohoto faktu dojít k závěru, že místo jeho pobytu je nezjistitelné. To platí tím spíše za situace, kdy stěžovatel se soudem komunikoval (přípis doručený městskému soudu dne 15. 4. 2013) a byl v pravidelném spojení s později ustanoveným opatrovníkem – Organizací pro pomoc uprchlíkům.

Stěžovatel ohledně interpretace § 33 písm. b) zákona o azylu odkázal např. na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 5. 2005, č. j. 7 Azs 271/2004 - 58, publikovaný pod č. 707/2005 Sb. NSS, dle něhož nemožnost zjistit místo pobytu žadatele je dána jen tam, kde krajský soud vyvíjel dostatečné úsilí ke zjištění místa pobytu žadatele a přes toto úsilí a případné další pátrání v příslušných evidencích pobyt žadatele nebyl zjištěn a zůstal zcela neznámý; nelze také zaměňovat „nemožnost zjistit místo pobytu žadatele“ s „neznalostí místa pobytu žadatele“. Rozhodnou skutečností pro aplikaci § 33 zákona o azylu a pro zastavení řízení tudíž není neznalost místa pobytu žadatele, ale nemožnost zjištění místa jeho pobytu, která předpokládá vyvinutí určitého intenzivního úsilí ke zjištění místa pobytu, jež ovšem nepřineslo žádoucí, resp. vůbec žádný výsledek.

Jak stěžovatel uvedl, ke stejnému názoru dospěl Nejvyšší správní soud i v rozsudku ze dne 15. 7. 2004, č. j. 3 Azs 58/2004 - 57, publikovaném pod č. 343/2004 Sb. NSS, dle něhož zastavil-li krajský soud řízení podle § 33 zákona o azylu, aniž postavil najisto, že místo žalobcova pobytu v rozhodné době nelze zjistit, nevycházel z dostatečně zjištěného skutkového stavu a takové rozhodnutí je třeba zrušit. Stěžovatel dodal, že Nejvyšší správní soud ve zmíněném rozsudku ze dne 26. 5. 2005, č. j. 7 Azs 271/2004 - 58, uvedl, jaké úkony musí soud učinit, aby mohl dovodit, že není možné zjistit místo pobytu žadatele.

Stěžovatel dále uvádí, že snaha městského soudu o zjištění jeho aktuálního pobytu, když se na území České republiky prokazatelně zdržoval, o čemž též sám informoval soud, byla nedostatečná. K nezbytnému zjištění místa pobytu přitom stačilo pouze znovu vyzvat ustanoveného opatrovníka ke sdělení aktuální adresy stěžovatele, neboť ten byl s opatrovníkem v pravidelném kontaktu. Městský soud se však spokojil se zcela formálním ustanovením opatrovníka, které sloužilo v podstatě pouze k přijímání písemností. Stěžovatel k tomu dodal, že Ústavní soud (např. v nálezu ze dne 25. 9. 2002, sp. zn. I. ÚS 559/2000, nebo v nálezu ze dne 31. 3. 2005, sp. zn. II. ÚS 629/04) v dané souvislosti opakovaně judikoval, že i nepřítomnému účastníkovi soudního řízení musí být zajištěna ochrana jeho zájmů i základních práv. Funkce opatrovníka tak nebyla zákonem stanovena, aby usnadňovala činnost soudu tím, že má kam odesílat písemnosti. Byla vytvořena proto, aby do důsledku hájila zájmy nepřítomného, což představuje mj. studium spisu, podávání vyjádření a vedení celého sporu za nepřítomného tak, jak by takovou povinnost byl nucen plnit smluvní zástupce. Ustanovení opatrovníka podle § 29 o. s. ř. spadá v občanském soudním řádu pod rubriku „Zástupci účastníků“. Pro tento druh zastoupení platí § 31 o. s. ř., dle něhož ustanovený zástupce má stejné postavení jako zástupce na základě procesní plné moci. Z nálezů Ústavního soudu dále vyplývá, že opatrovník je osobou, která má v řízení hájit práva a oprávněné zájmy účastníka, kterého zastupuje. Pokud má účastník řízení svého zvoleného zástupce, odpovídá za jeho volbu a za jeho konkrétní kroky v řízení tento

účastník sám. Pokud však opatrovníka coby zástupce účastníka řízení ustanoví soud, odpovídá za to, že opatrovník bude hájit práva a oprávněné zájmy účastníka řízení. Má přitom povinnost zprostit opatrovníka jeho funkce, pokud zjistí, že opatrovník svoji funkci v řízení buďto nevykonává fakticky vůbec, anebo zcela nedostatečně. Postup, kdy je soudem ustanoven a poté tolerován zcela nečinný opatrovník, je totiž zcela nepřipustným formalismem, který ve svém důsledku zcela popírá právo nepřítomného účastníka na spravedlivé řízení.

Stěžovatel je tak názoru, že s ohledem na již uvedené bylo na místě, aby městský soud s ustanoveným opatrovníkem opakovaně komunikoval, pravidelně se dotazoval, zda opatrovník nebyl stěžovatelem kontaktován, či jej vyzval k další součinnosti při zjišťování místa pobytu stěžovatele.

Za nepřezkoumatelné pak považuje stěžovatel rozhodnutí městského soudu též s ohledem na aplikaci § 33 písm. e) zákona o azylu na jeho případ, aniž by soud reflektoval odlišnost obou ustanovení zákona o azylu, a to § 33 písm. b) a § 33 písm. e). Městský soud při svém rozhodování nevycházel z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 8. 2009, č. j. 1 Azs 38/2009 - 48, www.nssoud.cz, který řešil právě otázku vztahu § 33 písm. b) zákona o azylu a § 33 písm. e) téhož zákona a zákonných znaků obou důvodů zastavení řízení. Z tohoto rozsudku Nejvyššího správního soudu vyplývá, že § 33 písm. e) zákona o azylu lze aplikovat jen na situace, kdy žadatel o udělení mezinárodní ochrany změnil místo hlášeného pobytu v souladu s § 77 téhož zákona, neoznámí tuto změnu soudu a současně se na novém místě hlášeného pobytu nezdržuje. Stěžovatel uvádí, že taková situace však v jeho případě vůbec nenastala a ani městský soud ve svém usnesení aplikaci § 33 písm. e) zákona o azylu na případ stěžovatele dostatečným způsobem neodůvodnil.

Z vyjádření žalovaného ke kasační stížnosti plyne, že souhlasí s rozhodnutím městského soudu o zastavení řízení, a to zejména proto, že se stěžovateli opakovaně a prokazatelně nedařilo doručovat soudní písemnosti.

Nejvyšší správní soud nejprve přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je podána osobou oprávněnou, neboť stěžovatel byl účastníkem řízení, z něhož napadené usnesení vzešlo (§ 102 s. ř. s.), a je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Zodpovězení otázky, zda je kasační stížnost podána včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), pak úzce souvisí s posouzením její důvodnosti. V případě, že by zdejší soud dospěl k závěru, že stěžovateli byl městským soudem opatrovník ustanoven řádně a účinně, bylo by kasační stížnost třeba posoudit jako opožděně podanou (napadené usnesení bylo opatrovníkovi doručeno dne 4. 11. 2013, avšak kasační stížnost byla k poštovní přepravě předána až dne 22. 1. 2014); pokud by však Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že postup městského soudu nebyl v daném ohledu správný, záviselo by posouzení včasnosti kasační stížnosti na dalších okolnostech případu. S ohledem na níže uvedené skutečnosti přitom Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost byla podána včas.

Nejvyšší správní soud se dále ve smyslu § 104a s. ř. s. zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle tohoto ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná, neboť institut nepřijatelnosti dle § 104a s. ř. s. se vztahuje na kasační stížnosti proti všem rozhodnutím krajského soudu, jimiž se končí řízení o žalobě proti rozhodnutí Ministerstva vnitra ve věci mezinárodní ochrany ve smyslu § 2 odst. 15 zákona o azylu (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 1. 2015, č. j. 9 Azs 66/2014 – 69, www.nssoud.cz). Výklad zákonného pojmu „*přesah vlastních zájmů stěžovatele*“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, provedl Nejvyšší správní soud již ve svém usnesení ze dne 26. 4. 2006,

pokračování

č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikovaném pod č. 933/2006 Sb. NSS. O přijatelnou kasační stížnost se podle tohoto usnesení může jednat mj. tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského (městského) soudu shledáno „*zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně právního postavení stěžovatele*“. Stěžovatel v nynějším případě namítá taková zásadní pochybení městského soudu, která by mohla mít dopad do jeho hmotně právního postavení a která navíc nelze z hlediska posouzení přijatelnosti kasační stížnosti *prima facie* vyloučit. Nejvyšší správní soud proto dospěl k závěru, že kasační stížnost je přijatelná.

Posléze Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů, přičemž zkoumal, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

Stěžovatel v kasační stížnosti zejména namítá, že nebyly dány podmínky pro ustanovení opatrovníka, a to Organizace pro pomoc uprchlíkům (přínejmenším v případě druhého ustanovení tohoto subjektu opatrovníkem), resp. že městský soud nesprávně akceptoval nečinnost ustanoveného opatrovníka, pročež nebyly posléze dány ani podmínky pro zastavení řízení.

Ze spisu městského soudu Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatel jako adresu svého pobytu v žalobě skutečně uvedl adresu M. 1464/61, P. 10. Jak vyplynulo z podané rekapitulace odůvodnění usnesení městského soudu, nepodařilo se stěžovateli na tuto adresu opakovaně doručit. Stejně tak se nepodařilo doručit na adresu P. 1504/4, P. 4, kde měl stěžovatel poslední pobyt evidovaný Ministerstvem vnitra. Stěžovatel však v přípisu doručeném městskému soudu dne 15. 4. 2013 sdělil, že stále pobývá na adrese M. 1464/61, P. 10 a tutéž informaci městskému soudu podala Organizace pro pomoc uprchlíkům, s níž byl stěžovatel v kontaktu. Stěžovateli tak byla městským soudem opět zaslána příslušná písemnost na adresu M. 1464/61, P. 10, kam se ji opět nepodařilo doručit, a to ani prostřednictvím Policie ČR. Městský soud proto opětovně ustanovil opatrovníkem stěžovatele Organizaci pro pomoc uprchlíkům, a to usnesením ze dne 18. 7. 2013, č. j. 2 Az 1/2013 – 54. Následně městský soud řízení zastavil z důvodů uvedených v § 33 písm. b) a e) zákona o azylu.

Podle § 29 odst. 3 o. s. ř. ve spojení s § 64 s. ř. s. může předseda senátu (samosoudce) i v soudním řízení správním ustanovit účastníku opatrovníka mj. tehdy, pokud jeho pobyt není znám.

Podle § 33 písm. b) zákona o azylu soud řízení zastaví, jestliže „*nelze zjistit místo pobytu žadatele o udělení mezinárodní ochrany (žalobce)*“; podle § 33 písm. e) zákona o azylu soud řízení zastaví, jestliže „*žadatel o udělení mezinárodní ochrany (žalobce) se nezdržuje v místě hlášeného pobytu a jeho změnu soudu neoznámil*“.

Posouzení včasnosti a následně případně i důvodnosti kasační stížnosti tedy závisí na zhodnocení v podstatě shodné skutečnosti, totiž, zda stěžovatelův pobyt byl v době rozhodování městského soudu znám, resp. zda bylo možné ho zjistit.

Jak v kasační stížnosti uvedl i stěžovatel, Nejvyšší správní soud se již v minulosti těmito otázkami v souvislosti se zjišťováním pobytu žadatele o udělení mezinárodní ochrany (žalobce) zabýval. Odkázat tak lze např. na již zmiňovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 5. 2005, č. j. 7 Azs 271/2004 – 58, publikovaný pod č. 707/2005 Sb. NSS, v němž zdejší soud uvedl, že je „*nemožnost zjistit místo pobytu žadatele o udělení azylu (...) dána jen tam, kde krajský soud vyvíjel požadované úsilí ke zjištění místa pobytu žadatele (zjištění hlášeného místa pobytu v evidenci cizinecké*

a pobraniční policie, doručení soudních písemností soudním doručovatelem nebo orgány justiční strážže, prostřednictvím držitele poštovní licence nebo příslušného policejního orgánu, apod.) a přes toto úsilí a případně další pátrání v příslušných evidencích, např. úřadů práce, Rejstříku trestů, Vězeňské služby, pobyt žadatele nebyl zjištěn a zůstal zcela neznámý“.

V již rovněž uváděném rozsudku ze dne 15. 7. 2004, č. j. 3 Azs 58/2004 – 57, publikovaném pod č. 343/2004 Sb. NSS, dospěl zdejší soud k závěru vyjádřenému v publikované právní větě, dle níž *„[z]astavil-li krajský soud řízení podle § 33 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, aniž postavil najisto, že místo žalobcova pobytu v rozhodné době nelze zjistit, nevycházel z dostatečně zjištěného skutkového stavu; Nejvyšší správní soud proto takové rozhodnutí zruší“.*

K posuzované otázce se vztahuje rovněž judikatura Ústavního soudu. Dle Ústavního soudu, konkrétně již zmiňovaného nálezu ze dne 25. 9. 2002, sp. zn. I. ÚS 559/2000, *„ustanovení opatrovníka účastníku řízení, jehož pobyt není znám, musí předcházet šetření o tom, zda jsou dány předpoklady pro postup v řízení, či zda není možno použít jiné opatření“.* V nálezu Ústavního soudu ze dne 3. 4. 2006, sp. zn. I. ÚS 572/05, pak byla zdůrazněna povinnost soudu vyčerpat *„všechny dostupné možnosti ke zjištění místa pobytu účastníka“.*

V obecné rovině pak zdejší soud, v souladu se svým rozsudkem ze dne 26. 2. 2004, č. j. 4 Azs 12/2004 – 61, dostupným na www.nssoud.cz, dodává, že *„[ú]kolem Nejvyššího správního soudu zde pouze je posoudit, zda krajský soud dostatečně zjišťil všechny skutečnosti podstatné pro zjištění místa pobytu stěžovatele a zda postupoval v souladu s těmito zjištěními“.*

Na základě uvedených východisek Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že v nynější věci městský soud nevyvinul veškeré úsilí ke zjištění místa pobytu stěžovatele, potažmo nevyužil veškeré možnosti, které měl k dispozici, a nevzal v potaz všechny skutečnosti v tomto směru vyplývající ze spisu.

Nejvyšší správní soud si je při daném konstatování vědom, že městský soud vyvinul nemalé úsilí, aby stěžovateli příslušné písemnosti doručil a místo pobytu stěžovatele zjistil. Jak již bylo rekapitulováno shora, pokoušel se městský soud opakovaně doručit na adresu, kterou mu stěžovatel sdělil jak v žalobě, tak v přípisu doručeném městskému soudu dne 15. 4. 2013. Městský soud rovněž zjišťoval možný pobyt stěžovatele u žalovaného a Pobytového střediska, přičemž se pokoušel doručit na adresu, kterou mu žalovaný sdělil. V neposlední řadě požádal městský soud o součinnost Policii ČR. Nejvyšší správní soud přitom nemá důvod zpochybňovat údaje uvedené na vrácených zásilkách, dle nichž nebylo možné na adrese M. 1464/61, P. 10, zásilky vložit do schránky adresáta, ani obdobné sdělení policie ze dne 22. 6. 2013, dle něhož se na dané adrese jméno stěžovatele nenachází na žádné domovní schránce ani na domovním zvonku. Lze tedy vycházet z toho, že obtíže s doručováním byly přinejmenším do určité míry zaviněny samotným stěžovatelem, který si neoznačil na jím uváděné adrese schránku.

Na druhou stranu si zdejší soud nemohl nepovšimnout, že stěžovatel již na žádosti o ustanovení zástupce z řad advokátů ze dne 22. 1. 2013, doručené městskému soudu dne 30. 1. 2013, uvedl své telefonní číslo (resp. že na této žádosti je rukopisem telefonní číslo stěžovatele připsáno). Rovněž Organizace pro pomoc uprchlíkům ve svém přípisu ze dne 24. 4. 2013 městskému soudu sdělila, že se jí podařilo stěžovatele na předmětném telefonním čísle kontaktovat s tím, že má stěžovatel soudu sdělit místo svého pobytu (dané telefonní číslo je v přípisu výslovně uvedeno). Totéž telefonní číslo stěžovatel městskému soudu uvedl ve sdělení doručeném soudu dne 15. 4. 2013, v němž soud informoval o místě svého pobytu. Ze spisu městského soudu však nevyplývá žádná informace o tom, že by se městský soud (potažmo policie

pokračování

při pokusu o doručení soudní písemnosti) pokusil stěžovatele jakkoli telefonicky kontaktovat a potíže s doručováním a zjištěním místa pobytu s ním tímto způsobem vyřešit. Právě v tom je třeba spatřovat ono „nevyužití všech dostupných možností“ (potažmo „nezjištění všech podstatných skutečností“) ke zjištění pobytu stěžovatele, které mělo předcházet ustanovení opatrovníka a případnému následnému zastavení řízení o žalobě. V dané souvislosti Nejvyšší správní soud poukazuje na to, že přinejmenším uvedeným způsobem, telefonicky, se stěžovatelem zřejmě bez větších obtíží komunikovala Organizace pro pomoc uprchlíkům, a lze mít za to, že se o totéž měl alespoň pokusit městský soud; Nejvyšší správní soud však opakuje, že si je vědom, že se městský soud jinak o zjištění místa pobytu stěžovatele snažil a alespoň částečně lze vznik nynější situace, kdy je přezkoumáváno usnesení o zastavení řízení, přičítat i stěžovateli. Avšak i s ohledem na možný závažný dopad do postavení stěžovatele a na bezpodmínečný mezinárodní závazek České republiky dodržovat zásadu *non-refoulement* (přitom žaloba stěžovatele směřovala již proti třetímu rozhodnutí žalovaného o žádosti stěžovatele o udělení mezinárodní ochrany, přičemž obě předchozí rozhodnutí byla na základě rozsudků Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 7. 2009, č. j. 5 Azs 40/2009 – 74, a ze dne 15. 6. 2012, č. j. 5 Azs 17/2011 – 95, zrušena) i vzhledem k právu stěžovatele na soudní ochranu a soudní přezkum rozhodnutí orgánu veřejné správy, bylo přesto třeba nastalou situaci interpretovat ve prospěch stěžovatele.

Nejvyšší správní soud tedy dospěl k závěru, že v prvé řadě nebyly splněny podmínky pro ustanovení opatrovníka dle § 29 o. s. ř. ve spojení s § 64 s. ř. s.; navíc ze spisu městského soudu ani nevyplývá, že by své usnesení ze dne 18. 7. 2013, č. j. 2 Az 1/2013 – 54, o ustanovení opatrovníka stěžovateli (obdobně jako své předcházející usnesení o ustanovení opatrovníka ze 4. 4. 2013, č. j. 2 Az 1/2013 – 30) městský soud nechal v souladu s § 50b odst. 4 písm. c) o. s. ř. ve spojení s § 42 odst. 5 s. ř. s. vyvěsit na své úřední desce, nelze tedy mít za to, že bylo toto usnesení v souladu s § 50l odst. 1 o. s. ř. ve spojení s § 42 odst. 5 s. ř. s. desátým dnem po jeho vyvěšení doručeno stěžovateli, i pokud by byl skutečně neznámého pobytu. Toto usnesení tedy nenabývalo právní moci a k účinnému ustanovení opatrovníka stěžovateli tudíž vůbec nedošlo.

Co se tedy týká již zmíněné otázky včasnosti kasační stížnosti, a tedy splnění podmínky řízení dle § 106 odst. 2 s. ř. s., dle něhož musí být kasační stížnost podána do dvou týdnů po doručení rozhodnutí krajského soudu, uvádí Nejvyšší správní soud následující:

Jelikož nebyly splněny podmínky pro ustanovení opatrovníka usnesením městského soudu ze dne 18. 7. 2013, č. j. 2 Az 1/2013 – 54, a jelikož toto rozhodnutí navíc vůbec nenabývalo právní moci, nemohla lhůta k podání kasační stížnosti začít běžet ode dne doručení usnesení o zastavení řízení (usnesení ze dne 18. 10. 2013, č. j. 2 Az 1/2013 – 61) Organizaci pro pomoc uprchlíkům, tedy právě tomuto opatrovníkovi. Sám stěžovatel uvádí, že se s kasační stížností napadeným rozhodnutím městského soudu seznámil až dne 22. 1. 2014, což odpovídá úřednímu záznamu na č. l. 67 spisu městského soudu, podle něhož byla stěžovateli uvedeného dne předána kopie usnesení o zastavení řízení. Jelikož již téhož dne podal stěžovatel kasační stížnost k poštovní přepravě, má Nejvyšší správní soud za to, že kasační stížnost byla podána včas.

Nejvyšší správní soud ze shodných důvodů dospěl k závěru, že nebyly splněny podmínky pro zastavení řízení dle § 33 písm. b) zákona o azylu, neboť městský soud nevyčerpal všechny možnosti (viz výše) ke zjištění pobytu stěžovatele.

Stejně tak je zdejší soud názoru, že nebyly splněny podmínky pro zastavení řízení dle § 33 písm. e) zákona o azylu. Jak upozorňuje stěžovatel, interpretací předmětného ustanovení se zabýval Nejvyšší správní soud již ve svém rozsudku ze dne 21. 8. 2009,

č. j. 1 Azs 38/2009 – 48, dostupném na www.nssoud.cz. V něm mj. uvedl, že „text § 33 písm. e) zákona o azylu je ovšem vnitřně rozporný a těžko srozumitelný. Pro zastavení řízení totiž kumuluje dvě podmínky (srov. užitou spojku „a“), a to jednak nezdržování se v místě hlášeného pobytu, jednak neobhlášení jeho změny, což jsou dvě odlišné situace. Pokud se totiž žadatel nezdržuje v místě hlášeného pobytu, ale zdržuje se na jiné adrese, přičemž nepostupoval v souladu s § 77 zákona o azylu, nedošlo ke změně hlášeného pobytu (srov. užití slovo „jeho“), již by měl soudu oznámit. Pokud by naopak změnu oznámil, je lhostejné, zda se na novém místě hlášeného pobytu zdržuje, protože není splněna podmínka druhá (žadatel změnu ohlásil). Na důvodovou zprávu předpokládanou situaci ustanovení nemůže dopadat, neboť zdržuje-li se žadatel v novém místě hlášeného pobytu, které neoznámil soudu, pak opět není splněna podmínka první, protože místo hlášeného pobytu má žadatel o udělení mezinárodní ochrany vždy jen jedno. Jazykovým výkladem tak lze dospět k závěru, že § 33 písm. e) zákona o azylu lze aplikovat jen na situace, kdy žadatel změnil místo hlášeného pobytu v souladu s § 77 zákona o azylu, neoznámí jeho změnu soudu a ještě se na něm nezdržuje“. Nejvyšší správní soud má za to, že podmínky vymezené v jeho rozsudku ze dne 21. 8. 2009, č. j. 1 Azs 38/2009 – 48, v nynějším případě nenastaly. Nadto je třeba dodat, že se v případě přezkoumávaného usnesení městského soudu v daném ohledu jedná o rozhodnutí do značné míry „překvapivé“, neboť městský soud se v průběhu řízení pokoušel zjistit pobyt stěžovatele a výše zmíněnou informaci Ministerstva vnitra o hlášeném místě pobytu stěžovatele ze dne 22. 2. 2013 bez bližšího odůvodnění zohlednil až v usnesení o zastavení řízení ze dne 18. 10. 2013 (informace o hlášeném místě pobytu stěžovatele tak již mohla být neaktuální, neboť v mezidobí mohlo dojít ke změně hlášeného pobytu stěžovatele); konání městského soudu tak směřovalo k rozhodnutí předvídanému v § 33 písm. b) zákona o azylu, nikoli však k rozhodnutí dle § 33 písm. e) zákona o azylu. Jak vyplývá z judikatury zdejšího soudu, oba tyto důvody zastavení řízení přitom není možné bez dalšího směřovat nebo zaměřovat.

Nejvyšší správní soud tak shledal kasační stížnost důvodnou a v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil napadené usnesení městského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V něm bude Městský soud v Praze vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne Městský soud v Praze v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

Byť Nejvyšší správní soud rozhodnutí městského soudu ruší a věc mu vrací k dalšímu řízení, je povinen zároveň rozhodnout o odměně a náhradě hotových výdajů ustanovené zástupkyně stěžovatele, které dle § 35 odst. 8 s. ř. s. hradí stát. Odměna a hotové výdaje ustanoveného advokáta sice patří mezi náklady řízení ve smyslu § 57 s. ř. s., nejde však o náhradu nákladů řízení mezi jeho účastníky ve smyslu § 60 s. ř. s., o níž má dle § 110 odst. 3 s. ř. s. v případě náhrady nákladů řízení o kasační stížnosti po zrušení napadeného rozhodnutí krajského (městského) soudu rozhodovat v dalším řízení krajský (městský) soud.

Ustanovená zástupkyně JUDr. Anna Doležalová, MBA, vyčíslila odměnu a hotové výdaje v přípisě ze dne 14. 4. 2014. Nejvyšší správní soud ustanovené zástupkyni přiznal odměnu za dva úkony právní služby (doložená první porada se stěžovatelem včetně převzetí a přípravy zastoupení a doplnění kasační stížnosti) po 3100 Kč podle § 11 odst. 1 písm. b) a d) ve spojení s § 9 odst. 4 písm. d) a § 7 bodem 5 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), v účinném znění, a paušální náhradu hotových výdajů ve výši 2 x 300 Kč podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu, celkem tedy 6800 Kč.

Nejvyšší správní soud dodává, že advokát ustanovený v řízení o kasační stížnosti je oprávněn zastupovat účastníka i v dalším řízení o žalobě před krajským (městským) soudem

pokračování

poté, co bylo původní rozhodnutí krajského (městského) soudu Nejvyšším správním soudem zrušeno.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 30. ledna 2015

JUDr. Jakub Camrda
předseda senátu